ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 19.6.2024
COM(2024) 613 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Κύπρου

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 613 final}

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Κύπρου

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου[1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών[2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της επιτροπής απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[3], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως για να προωθήσει την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να καταστήσει τις οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης

[1] ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17) ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj

στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της ΕΕ και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(2) Ο κανονισμός REPowerEU[4], που εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της ΕΕ, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Κύπρος πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030»[5] με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς. Μεταξύ αυτών των κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, καθώς και η ενιαία αγορά, αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της. Σε συνέχεια της εν λόγω ανακοίνωσης, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 14 Φεβρουαρίου 2024, την ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα[6]. Η έκθεση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που καθορίστηκαν.

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024[7], η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 22 Μαρτίου 2024, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της έρευνας με βάση τις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία η Κύπρος συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2024 της Κύπρου. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 12 Απριλίου 2024, καθώς και την πρόταση σχετικά

---

4 Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1) ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024 όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 11 Μαρτίου 2024.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024, τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου. Περιλαμβάνει επίσης τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ σχετικά με τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών[8]. Οι στόχοι του νέου πλαισίου είναι η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους και η βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη μέσω σταδιακής δημοσιονομικής εξυγίανσης, καθώς και μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Προωθεί την εθνική οικειοποίηση και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια περιλαμβάνουν τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτουν χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών[9] στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια θα πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία το αργότερο έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ΑΕΠ, καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του δημόσιου ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί κατά τρία έτη κατ' ανώτατο όριο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων τους και τη διαβούλευση με ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα, τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς, κατά περίπτωση. Στις [21 Ιουνίου] 2024, η Επιτροπή,

---

8 Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) και οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

9 Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2024 (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω σχεδίων, θα παράσχει στα κράτη μέλη καθοδήγηση σχετικά με το περιεχόμενο των σχεδίων και τις μετέπειτα ετήσιες εκθέσεις προόδου τις οποίες θα πρέπει να υποβάλουν και, σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, θα τους διαβιβάσει τεχνική καθοδήγηση σχετικά με τις δημοσιονομικές προσαρμογές (πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, κατά περίπτωση). Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 παραμένουν εξίσου συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(7) Στις 17 Μαΐου 2021, η Κύπρος υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού. Στις 28 Ιουλίου 2021, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Κύπρου[10], η οποία τροποποιήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2023 σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU[11]. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από απόφαση της Επιτροπής, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ότι η Κύπρος έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 30 Απριλίου 2024, η Κύπρος υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 και το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2024, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Κύπρου σχετικά με την πρόοδο που

[10] Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2021, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Κύπρου (10686/2021).

[11] Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 20ής Ιουλίου 2021 για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Κύπρου (15571/2023).

έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(9) Στις 19 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για την Κύπρο[12]. Αξιολόγησε την πρόοδο της Κύπρου όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Κύπρου. Με βάση την ανάλυση αυτή, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Κύπρου όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(10) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για την Κύπρο. Τα κύρια πορίσματα της αξιολόγησης των μακροοικονομικών ευπαθειών της Κύπρου από το προσωπικό της Επιτροπής για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού δημοσιεύτηκαν τον Μάρτιο του 2024[13]. Στις 19 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος αντιμετωπίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, η Κύπρος αντιμετωπίζει ευπάθειες που σχετίζονται με το ιδιωτικό, το δημόσιο και το εξωτερικό χρέος, που έχουν συνολικά υποχωρήσει αλλά παραμένουν σημαντικές, ενώ το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε περαιτέρω. Ο δείκτης χρέους ως προς το ΑΕΠ τόσο των νοικοκυριών όσο των μη χρηματοοικονομικών εταιρειών συνέχισε να μειώνεται, αν και παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Ωστόσο, το εταιρικό και το εξωτερικό χρέος διογκώνονται από το χρέος των οντοτήτων ειδικού σκοπού, που ενέχουν περιορισμένους κινδύνους για την εγχώρια οικονομία. Το μεγάλο απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων που διακρατούνται από τράπεζες έχει μειωθεί σημαντικά τα τελευταία έτη, συμπεριλαμβανομένου του 2023, και η εξυγίανση των μη εξυπηρετούμενων δανείων από εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων αναμένεται να στηρίξει την περαιτέρω μείωση του ιδιωτικού χρέους. Ωστόσο, οι αυστηρότεροι χρηματοοικονομικοί όροι είναι πιθανό να αυξήσουν την πίεση στα υπερχρεωμένα νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Ο δείκτης του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ μειώνεται με ταχύ ρυθμό, και η Κύπρος προβλέπεται να διατηρήσει δημοσιονομικά πλεονάσματα κατά το τρέχον και το επόμενο έτος, με αποτέλεσμα περαιτέρω μειώσεις του δείκτη χρέους. Το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε περαιτέρω το 2023 κυρίως λόγω της συνεχιζόμενης ισχυρής εγχώριας ζήτησης και του επαναπατρισμού των κερδών. Αναμένεται να παραμείνει υψηλό κατά το τρέχον και το επόμενο έτος. Η εξαιρετικά αρνητική καθαρή διεθνής επενδυτική θέση δεν βελτιώθηκε πέρυσι και αναμένεται να επιδεινωθεί εκτός εάν βελτιωθεί σημαντικά το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Έχουν καταβληθεί εκτεταμένες προσπάθειες πολιτικής για να αντιμετωπιστούν οι ευπάθειες που εντοπίστηκαν. Η πλήρης και έγκαιρη υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και περαιτέρω μέτρων αναμένεται να συμβάλει στην επέκταση των εξαγωγών και στον μετριασμό της υπερβολικής εξάρτησης από τις εισαγωγές πετρελαίου.

[12] SWD(2024) 613 final.
[13] SWD(2024) 81 final.

(11) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat[14], το πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης της Κύπρου αυξήθηκε από 2,7 % του ΑΕΠ το 2022 σε 3,1 % το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 85,6 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 77,3 % στα τέλη του 2023.

(12) Στις 12 Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο συνέστησε[15] στην Κύπρο να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής[16], λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνέστησε στην Κύπρο να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Κύπρο να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της Ένωσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός[17] ήταν επεκτατικός, κατά 1 % του ΑΕΠ, σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) είχε γενικά ουδέτερη συμβολή ύψους 0,2 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Σε αυτήν περιλαμβάνεται το μειωμένο κόστος των στοχευμένων μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, κατά 0,1 % του ΑΕΠ. Περιλαμβάνεται επίσης το υψηλότερο κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία (κατά 0,2 % του ΑΕΠ). Η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών το 2023 ήταν σύμφωνη με τη σύσταση του Συμβουλίου. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα ταμεία της ΕΕ ανήλθαν στο 1,3 % του ΑΕΠ το 2023. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ανήλθαν στο 3,2 % του ΑΕΠ το 2023, ποσοστό που συνιστά αύξηση κατά 1,3 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2022. Η Κύπρος χρηματοδότησε πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ. Χρηματοδότησε δημόσιες επενδύσεις

---

14 Eurostat - Δείκτες ευρώ, 22.4.2024.

15 Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Κύπρου και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Κύπρου (ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 104).

16 Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Κύπρου το 2023, που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού, εκτιμάται σε 8,5 % σε ονομαστικούς όρους, με βάση τον 10ετή μέσο πραγματικό ρυθμό δυνητικής ανάπτυξης και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2023.

17 Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης.

για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως η εγκατάσταση θερμομόνωσης και φωτοβολταϊκών συστημάτων σε δημόσια κτίρια, οι ενεργειακές αναβαθμίσεις σε ορισμένους αστικούς και αγροτικούς πυροσβεστικούς σταθμούς, η αναβάθμιση των ικανοτήτων των αρμόδιων αρχών στην Κύπρο για την αντιμετώπιση των κινδύνων πυρκαγιάς και την ενίσχυση της προστασίας από τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι πολίτες, οι υποδομές και τα δάση, η ψηφιοποίηση βασικών ροών εργασίας σε ορισμένα υπουργεία και υπηρεσίες της κεντρικής κυβέρνησης, και η επέκταση του περιβάλλοντος ηλεκτρονικών εφαρμογών για σκοπούς σχεδιασμού και αδειοδότησης κτιρίων, οι οποίες χρηματοδοτούνται εν μέρει από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ.

(13) Οι βασικές προβολές του προγράμματος σταθερότητας 2024 μπορούν να συνοψιστούν ως εξής. Σύμφωνα με το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 2,9 % το 2024 και κατά 3,1 % το 2025, ενώ ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 2,5 % το 2024 και 2,0 % το 2025. Το πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 2,9 % του ΑΕΠ το 2024 και 2,8 % του ΑΕΠ το 2025, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σε 70,6 % έως τα τέλη του 2024 και 65,5 % έως τα τέλη του 2025. Μετά το 2025 το πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μειωθεί σε 2,6 % του ΑΕΠ το 2026 και σε 2,1 % το 2027. Επομένως, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να παραμείνει κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα. Αντίστοιχα, μετά το 2025 ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ προβλέπεται να μειωθεί σε 59,2 % του ΑΕΠ το 2026 και σε 54,2 % το 2027.

(14) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 2,8 % το 2024 και κατά 2,9 % το 2025, και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ θα διαμορφωθεί σε 2,4 % το 2024 και 2,1 % το 2025.

(15) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο πλεόνασμα ύψους 2,9 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί σε 70,6 % έως τα τέλη του 2024. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι ουδέτερος κατά 0,0 % του ΑΕΠ το 2024.

(16) Δαπάνες ύψους 0,7 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2024, έναντι 0,3 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο και το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Κύπρου. Δαπάνες ύψους 0,2 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με δάνεια από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2024, έναντι 0,0 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής.

(17) Στις 14 Ιουλίου 2023, το Συμβούλιο συνέστησε[18] στην Κύπρο να διατηρήσει υγιή δημοσιονομική θέση το 2024. Κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και την κατάρτιση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων τους για το 2024, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη ότι η Επιτροπή θα πρότεινε στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το διαρθρωτικό ισοζύγιο της Κύπρου προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 2,1 % του ΑΕΠ το 2024, από 1,8 % το 2023, υπερβαίνοντας, ως εκ τούτου, τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο (ΜΔΣ) της χώρας για διαρθρωτικό ισοζύγιο ύψους 0 % του ΑΕΠ. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου.

(18) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στην Κύπρο να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο διευκρίνισε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, η Κύπρος θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος[19] των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 0,4 % του ΑΕΠ το 2023 και προβλέπεται να ανέλθει σε 0,3 % το 2024 και σε 0,0 % το 2025. Ειδικότερα, οι χαμηλότεροι ειδικοί φόροι κατανάλωσης στα πετρελαϊκά προϊόντα και οι επιδοτήσεις των λογαριασμών ηλεκτρικής ενέργειας θεωρείται ότι θα παραμείνουν σε ισχύ το 2024, αλλά αναμένεται να καταργηθούν σταδιακά έως το 2025. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας δεν προβλέπεται να καταργηθούν σταδιακά το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Αυτό ενδέχεται να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας που στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων εκτιμάται σε 0,0 % του ΑΕΠ το 2024 (0,0 % το 2023).

(19) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Κύπρο να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να παραμείνουν γενικά σταθερές στο 3,1 % του ΑΕΠ το 2024 από 3,2 % του ΑΕΠ το 2023. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Επιπλέον, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, αναμένεται να παραμείνουν σταθερές στο 1,3 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό οφείλεται στην αύξηση των δαπανών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας κατόπιν μείωσης άλλων επιχορηγήσεων της ΕΕ μετά το τέλος της

[18] Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Κύπρου και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 της Κύπρου (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 116).

[19] Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

περιόδου προγραμματισμού 2014-2020 των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, για την οποία τα κονδύλια ήταν διαθέσιμα έως το 2023.

(20) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο πλεόνασμα ίσο με 2,9 % του ΑΕΠ το 2025. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 65,4 % έως τα τέλη του 2025. Η συνετή δημοσιονομική πολιτική αναμένεται να συμβάλει και στην ενίσχυση της εξωτερικής θέσης.

(21) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Κύπρου μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο η Κύπρος να συνεχίσει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και να επιταχύνει τις επενδύσεις αντιμετωπίζοντας τις καθυστερήσεις που προκύπτουν, διασφαλίζοντας παράλληλα ισχυρή διοικητική ικανότητα.

(22) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των ταμείων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, η Κύπρος οφείλει να επανεξετάσει το πρόγραμμά της έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, καθώς και το οικείο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η επανεξέταση αυτή αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνει το πρόγραμμα. Μολονότι η Κύπρος έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την εφαρμογή της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα και κοινωνικοοικονομικές ανισότητες μεταξύ αστικών και μη αστικών περιοχών. Η επιτάχυνση της εφαρμογής του προγράμματος της πολιτικής συνοχής είναι καθοριστικής σημασίας. Επιπλέον, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η διοικητική ικανότητα των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης ενόψει της νομοθετικής μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Κύπρο, η οποία έχει προγραμματιστεί για τον Ιούνιο του 2024. Οι προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν στο πρόγραμμα «ΘΑλΕΙΑ» εξακολουθούν να είναι συναφείς. Η αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι λύσεις αποθήκευσης, η ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης και οι αστικές μεταφορές είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη της πράσινης μετάβασης. Η βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων, ιδίως της επεξεργασίας των λυμάτων, είναι απαραίτητη για τη συμμόρφωση με την οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων. Η πρόοδος προς μια κυκλική οικονομία στη διαχείριση των αποβλήτων εξακολουθεί να είναι κρίσιμης σημασίας και απαιτεί βελτιώσεις στην ανακύκλωση και τη μείωση των αποβλήτων. Θα πρέπει να συνεχιστεί η υλοποίηση επενδύσεων υπέρ της ενεργοποίησης στην αγορά εργασίας και της κοινωνικής ένταξης ευπαθών ομάδων. Η υλοποίηση των ατομικών λογαριασμών μάθησης και της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά παραμένουν σημαντικές. Επιπλέον, εξακολουθούν να

αποτελούν προτεραιότητα οι επενδύσεις σε καλής ποιότητας και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας και κοινωνική στέγαση. Επιπροσθέτως, θα πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης του προγράμματος «ΘΑλΕΙΑ» της πολιτικής συνοχής, οι ολοένα και πιο επιτακτικές ανάγκες στο πεδίο της πρόληψης και ετοιμότητας έναντι των κινδύνων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή χρήζουν περαιτέρω προσοχής. Η Κύπρος θα μπορούσε επίσης να αξιοποιήσει την πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη, προκειμένου να στηρίξει την ενεργειακή της μετάβαση μέσω καθαρών και αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών.

(23) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ, η Κύπρος αντιμετωπίζει διάφορες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με τη διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων, τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την επέκταση και την αναβάθμιση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

(24) Η εύρυθμη λειτουργία και η ανταγωνιστικότητα του επιχειρηματικού περιβάλλοντος είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομική αποδοτικότητα και την ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό, η διακυβέρνηση των κρατικών επιχειρήσεων δεν ανταποκρίνεται πλήρως στα διεθνή πρότυπα. Τα τελευταία έτη θεσπίστηκαν ορισμένα μέτρα πολιτικής για τη βελτίωση της χρηματοπιστωτικής εποπτείας των δημόσιων οντοτήτων, αλλά η απουσία υποχρέωσης πλήρους απογραφής και τακτικής υποβολής εκθέσεων περιορίζει την αποτελεσματική παρακολούθηση των επιδόσεων και τον σχεδιασμό των κρατικών επιχειρήσεων. Επιπλέον, εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από ανεπάρκεια σημαντικές πτυχές των πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης, όπως ο αξιοκρατικός διορισμός των διοικητικών συμβουλίων, η πολιτική ιδιοκτησίας, η διαχείριση βάσει επιδόσεων, η διαφάνεια και η λογοδοσία όσον αφορά τις οικονομικές επιδόσεις. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την ποιότητα και τις τιμές των υπηρεσιών σε τομείς στους οποίους κυριαρχούν οι κρατικές επιχειρήσεις, όπως ο τομέας της ηλεκτρικής ενέργειας.

(25) Οι ιδιαίτερα χαμηλές επιδόσεις της Κύπρου στο Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) του 2022 καταδεικνύουν ότι οι ανεπαρκείς επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες (δηλαδή στον γραμματισμό, τον αριθμητισμό και τις θετικές επιστήμες) αποτελούν σημαντική πρόκληση. Παρά τα επαρκή τυπικά προσόντα του διδακτικού προσωπικού, η διαρκής κατάρτιση των εκπαιδευτικών (συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης βάσει ικανοτήτων) είναι ανεπαρκής. Το 2021 η πλειονότητα των υποψήφιων εκπαιδευτικών απέτυχε στις εξετάσεις διορισμού. Το εκπαιδευτικό σύστημα δεν έχει αξιολογήσει επαρκώς τους εκπαιδευτικούς πόρους ούτε τους έχει προσαρμόσει στις ανάγκες των μαθητών, κάτι που απαιτείται για την ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων. Στην αγορά εργασίας οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων γίνονται όλο και πιο διαδεδομένες, ενώ η συμμετοχή σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) εξακολουθεί να είναι σημαντικά χαμηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής σε προγράμματα ΕΕΚ συνδέεται με περιορισμούς χωρητικότητας και ελκυστικότητας, καθώς τα περισσότερα σχολεία ΕΕΚ βρίσκονται σε αστικές περιοχές (γεγονός που δυσχεραίνει την εγγραφή των μαθητών που ζουν σε αγροτικές περιοχές), ενώ οι περισσότεροι μαθητές προτιμούν σαφώς να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η εκπαίδευση

ενηλίκων έχει περιορισμένες δυνατότητες να διορθώσει αυτήν την κατάσταση, καθώς το ποσοστό των ενηλίκων (ηλικίας 25-64 ετών) που συμμετείχαν σε δραστηριότητες μάθησης κατά τους προηγούμενους 12 μήνες ήταν 28,3 % το 2022 (έναντι 39,5 % στην ΕΕ). Πρόκειται για σημαντική μείωση από 44,8 % το 2016, η οποία υπονομεύει τις δυνατότητες της Κύπρου να βελτιώσει την οικονομική της ανταγωνιστικότητα.

(26) Παρά τα σημαντικά μέτρα που έχουν ληφθεί για να επιταχυνθεί η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα. Η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές αντιπροσώπευε μόλις το 17 % του μείγματος ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου το 2022. Εξακολουθεί να υπολείπεται σημαντικά του στόχου για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε ποσοστό 31,5 % έως το 2030, όπως αναφέρεται στο εθνικό προσχέδιο της Κύπρου για την ενέργεια και το κλίμα. Λόγω της εξάρτησης της Κύπρου από πετρελαϊκά προϊόντα, τα οποία εισάγονται στο σύνολό τους και καλύπτουν άνω του 80 % των ενεργειακών αναγκών της, η Κύπρος παραμένει ευάλωτη στις διακυμάνσεις των παγκόσμιων τιμών της ενέργειας. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα όσον αφορά την αναβάθμιση και την επέκταση του υφιστάμενου δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας για να διευκολυνθεί η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η Κύπρος αντιμετωπίζει σημαντικά εμπόδια όσον αφορά τη βραχυπρόθεσμη δυναμικότητα του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας για την κάλυψη της αύξησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με αποτέλεσμα επαναλαμβανόμενες ελλείψεις. Αυτό προκύπτει εμφανώς κατά την εξέταση των επίσημων στοιχείων της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου. Έως τα τέλη Νοεμβρίου του 2023, το κυπριακό σύστημα διέθετε λειτουργικούς σταθμούς παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές συνολικής ισχύος 782,57 MW (συμπεριλαμβανομένης ισχύος 157,50 MW από αιολική ενέργεια, 625,93 MW από φωτοβολταϊκά και 9,15 MW από βιομάζα). Ταυτόχρονα, η Αρχή έχει εγκρίνει άδειες κατασκευής για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας συνολικής ισχύος 2 383 MW. Μια γενική στρατηγική για την αποθήκευση ενέργειας θα μπορούσε να αυξήσει την ευελιξία και τη σταθερότητα του εφοδιασμού και να περιορίσει το κόστος της αυξομείωσης των συμβατικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής.

(27) Η Κύπρος αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις στο πλαίσιο των προσπαθειών της να καταστεί ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή, όπως το ασθενές θεσμικό πλαίσιο όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η έλλειψη βιώσιμων πρακτικών διαχείρισης των υδάτων για τη στήριξη της ανθεκτικής γεωργίας. Η χώρα είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στην κλιματική αλλαγή, και οι εθνικές πολιτικές και τα εθνικά μέτρα προσαρμογής δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς. Η Κύπρος αντιμετωπίζει χαμηλά επίπεδα βροχοπτώσεων και υψηλές θερμοκρασίες, με αποτέλεσμα να εμφανίζει το πλέον υψηλό επίπεδο καταπόνησης των υδάτινων πόρων στην ΕΕ. Αν και ο κυπριακός γεωργικός τομέας ωφελείται από συστήματα άρδευσης που είναι ολοένα και πιο αποδοτικά ως προς τη χρήση των υδάτων, εξακολουθεί να έχει το υψηλότερο ποσοστό κατανάλωσης νερού λόγω σημαντικής απώλειας υδάτινων πόρων στα ανεπαρκή δίκτυα διανομής και αποθήκευσης. Επιπλέον, ο κυπριακός γεωργικός τομέας αντιμετωπίζει ήδη τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένης της υποβάθμισης του εδάφους και της απερήμωσης, με αποτέλεσμα τη μείωση της απόδοσης των καλλιεργειών. Η αποτελεσματική διαχείριση και αποθήκευση των υδάτων, καθώς και η υιοθέτηση καλλιεργειών που χρειάζονται λιγότερο νερό, καθίστανται ύψιστης σημασίας. Η ανθρωπογενής πίεση στους οικοτόπους και τα οικοσυστήματα, ιδίως στις παράκτιες ζώνες, επιδεινώνει την κατάσταση. Η τρέχουσα προσέγγιση της χώρας όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή παραμένει σε μεγάλο βαθμό μη δεσμευτική. Γι' αυτό απαιτούνται

καλύτερες θεσμικές ρυθμίσεις με σκοπό να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα.

(28) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το 2024 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, για να εφαρμόσουν τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Όσον αφορά την Κύπρο, οι συστάσεις 1, 2, 3 και 4 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης και της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ.

(29) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και του συμπεράσματός της σχετικά με την ύπαρξη ανισορροπιών, οι συστάσεις βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στη σύσταση 1 κατωτέρω. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με το δημόσιο και το εξωτερικό χρέος. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 4 συμβάλλουν στην υλοποίηση της σύστασης 1 μειώνοντας τη ζήτηση για εισαγωγές ενέργειας και βοηθώντας κατ' επέκταση στην ενίσχυση του εξωτερικού ισοζυγίου. Η σύσταση 1 συμβάλλει τόσο στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών όσο και στην εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 28.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Κύπρο να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025 προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του μεταρρυθμισμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, να περιορίσει την αύξηση των καθαρών δαπανών[20] το 2025 σε ρυθμό που να συνάδει με τη θέση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και με την τήρηση της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη για το έλλειμμα.

2. Να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα διαχείρισης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, να επιταχύνει τις επενδύσεις και να διατηρήσει τη δυναμική υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων. Να αντιμετωπίσει τις καθυστερήσεις που προκύπτουν, ώστε να καταστεί δυνατή η αδιάλειπτη, ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026. Να επιταχύνει την εφαρμογή του προγράμματος της πολιτικής συνοχής. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας μέτρα για την καλύτερη αντιμετώπιση των αναγκών στον τομέα της πρόληψης και της ετοιμότητας έναντι των κινδύνων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, εξετάζοντας παράλληλα τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

[20] Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, ως «καθαρές δαπάνες» νοούνται οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση των δαπανών για τόκους, των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

3. Να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας επιταχύνοντας τις προσπάθειες για τη βελτίωση της διακυβέρνησης των κρατικών επιχειρήσεων σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και βελτιώνοντας περαιτέρω τα επίπεδα δεξιοτήτων και τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Να ενισχύσει τη διαρκή κατάρτιση των εκπαιδευτικών και να αντιμετωπίσει τις ανισορροπίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, αυξάνοντας περαιτέρω τη χωρητικότητα και την ελκυστικότητα των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και προωθώντας την εκπαίδευση ενηλίκων.

4. Να αναβαθμίσει και να επεκτείνει το δίκτυο και την αποθήκευση με σκοπό να καλύψει το ολοένα και αυξανόμενο μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Να βελτιώσει την υλοποίηση των μέτρων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, με έμφαση στην ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, καθώς και στην εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών διαχείρισης των υδάτων στη γεωργία.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος